

DUGA U PARKU I LEPOTE STUDIRANJA NA FDU

Nataša Milović¹

Vratimo se više od jedne decenije, unazad. Recimo da je sada 1998. godina i da sam ja treća godina. Dolazi na čas prof. Milena Dragičević Šesić i zadaje nam da uradimo projekat kao vežbu sa kojom bismo mogli da odemo u Moskvu na letnju školu². Tada su putovanja bila u potpunosti nedostupna, ali je Milena nama to nekako uspela da omogući. Studenti moje generacije, radeći u nekoliko grupa, razvili su nekoliko značajnih projektnih ideja. Moja grupa je napravila projekat *Duga u parku*, snimili smo kamerom i naš Kalemegdan da bi kolegama iz inostranstva bilo jasnije o kojoj lokaciji se radi, i sa puno treme u stomaku otišli.

Bilo nam je bitno da ne budemo najgori, da se ne obrukamo, jer nismo imali nikakvog iskustva ni sa projektima ni sa putovanjima. Na letnjoj školi na Gitis-u (Ruska akademija pozorišne umetnosti) bili smo veoma zapaženi. Ne samo veoma zapaženi, treba reći najbolji, čak smo dobili i ponude da se naš projekat, istovremeno, realizuje u Rusiji, Belorusiji i Bugarskoj, jer su studenti tih fakulteta bili poneti našom idejom i entuzijazmom. To nas je dodatno motivisalo i okuražilo da probamo da ga istinski realizujemo, da ne ostane projekat – samo studentska vežba. Čak nas ni bombardovanje nije odvratilo od te odluke, ali jeste omelo međunarodne kontakte i sprečilo da *Duga* bude izvedena i u drugim zemljama. Nakon 1999-te, *Duga u parku* je bila realizovana još dva puta – 2000 i 2001. godine. Suštinski, *Duga* je bila izuzetno kompleksna manifestacija koja je imala za cilj da animira posetioce gradskih parkova da se upoznaju sa stvaralaštvom umetnika sa svih akademija ali i da ih uključi, kad god je to moguće, i u sam stvaralački proces.

- 1 Nataša Milović je upisala FDU 1996. godine. Magistrirala je i danas radi doktorsku tezu u oblasti teatrologije. Radi kao nezavisna pozorišna producentkinja i aktivistkinja.
- 2 Svaki učesnik letnje škole trebalo je da dođe sa razrađenim konceptom projekta, da bi se onda tamo na radionicama dalje razvijao i ispitivala njegova održivost.

Studenti na letnjoj školi GITIS u Moskvi sa ruskim kolegama 1998
(Nebojša Bročić, Nataša Milović, Goran Stojiljković,
Janko Ljumović i Ana Tasić)

Sedam dana, sedam umetnosti i završni karneval! Svako od umetnika i studenata umetnosti ko se prijavio za učešće u projektu *Duga u parku* posebno je pravio rad: instalaciju, predstavu, dečju radionicu itd. Nismo prihvatili izlaganje već postojećih dela ili izvođenje već realizovanih projekata. Stoga je bilo puno posla za nas producente, jer smo naravno, morali da pribavimo sve što su nam umetnici zahtevali kao neophodno. I izvođači i publika bili su oduševljeni!

Kasnije smo taj projekat predstavljali i u Mađarskoj u Debrecenu – na konferenciji koju je organizovao Departman za menadžment u kulturi tamošnjeg Univerziteta, odakle su nas odmah pozvali i u Krakov, koji je te godine bio Evropska prestonica kulture (2000) – na Jagjelonski univerzitet koji je bio

domaćin godišnje konferencije ENCATC-a³, Evropske mreže fakulteta koji školuju menadžere u kulturi. Upoznali smo mnogo zanimljivih ljudi, a ovaj projekat nam je doneo i priznanje Zlatna povelja FDU. Treba još napomenuti da je *Duga u parku* rađena i u čast 50 godina našeg fakulteta, jer nas je tadašnja dekanica Ljiljana Mrkić Popović podržala i prepoznala da je projekat reprezentativan u odnosu na taj jubilej. Sve je to bila velika čast, što je podrazumevalo i odgovornost.

Kad kažem moja grupa, Mi, to smo moj kolega sa klase Goran Stojilković (koji radi kao direktor marketinga BDP-a već jednu deceniju) i ja. Ja nisam nigde zaposlena, iako sam magistar teatrologije, uskoro nadam se i doktor, ali ne prestajem da radim. Trenutno se trudim da podignem prvo profesionalno pozorište na Novom Beogradu – pozorište *Carina*, bez podrške i novca koju sam imala dok sam kao student radila svoj prvi i verovatno najveći projekat – *Duga u parku*. Zašto je bitno reći da dok si student imaš mnogo više povlastica nego kao zreo profesionalac u ovom poslu? Ima to veze i sa politikom. Niko neće odbiti studentu da pomogne, ali kada završiš fakultet, onda samo možeš da staneš u red sa svim ostalima, što ne znači da ćeš i stići do šaltera i službenika. Teško je danas realizovati projekte sa misijom kao što je bila *Duga*. Paradoks je da je za vreme bombardovanja i svih tih teških godina to bilo moguće, a sada, kada čak i bez vize može da se putuje, to nije slučaj.

Problem vaninstitucionalnih projekata u našoj zemlji je trenutno isti kao i problem nezavisne kulturne scene – njenog opstanka. Prostor za rad ispostavio se za mnoge samostalce kao problem broj jedan, kao i sve manji i manji budžeti za kulturu. Znam samo da je nakon diplomiranja naš projekat koji nam je omogućio tako značajno i veliko profesionalno i životno iskustvo, (veštine projektnog planiranja i *fundraisinga*, na primer, i veštine komunikacije sa brojnim umetnicima, profesorima, institucijama i medijima) morao da se ugasi. Možda je tako i bolje, jer se mnogi projekti institucionalizuju, ali izgube svoju draž, ljudi se prepuštaju rutinama i to onda rade kao bilo koji posao, a to nije dobro. Zbog toga projekat jeste efemeran u smislu da nije ušao u kalendar tradicionalnih manifestacija grada, ali u našim srcima živi i dalje kao lepa uspomena na predivno studiranje na FDU, na smeru Pozorišna i radio produkcija.

3 ENCATC – European Network of Cultural Administration Training Centers. Katedra za menadžment i produkciju je član-osnivač ove mreže koja se konstitusala u decembru 1992. godine. I letnja škola GITIS-a i Konferencija u Debrecenu, deo su aktivnosti u okviru ENCATC-a (prim.ur.)

Sa ovim projektom smo i diplomirali, kao prvi studenti koji su diplomirali sa sopstvenim producentskim projektom. To je naravno inspirisalo kasnije i mnoge druge studente, ali je i odvažilo i same profesore da podstiču kreativni duh u našim mlađim kolegama, jer ako smo mogli mi, zašto ne bi i svi ostali? Mnogo zahvalnosti dugujemo profesorki Mileni Dragičević Šešić kao predmetnom profesoru koji je stajao iza projekta, ali i ostalim profesorima na Katedri, naročito Danki Mandžuki i Nikoli Maričiću. Nadamo se da će nove generacije unositi šarenilo u naše društvo svojim idejama i da će naša profesija biti sve više cenjena i uvažavana.